अर्थ विभाग

१३ वा वित्त आयोग

केंद्रीय आयोगाच्या शिफारशीनुसार पंचायत राज संस्थाना बळकटीकरणासाठी अनुदान देण्यात येते. १३ व्या वित्त आयोगाचा प्रारंभ १ एप्रिल २०१० पासुन झाला असुन आयोगाचा कालखंड एप्रिल २०१० ते मार्च २०१५ असा आहे. १३ व्या वित्त आयोगातंर्गत राज्याला प्राप्त होणारा निधी जनरल बेसिक ग्रेन्ट, जनरल परफॉर्मन्स ग्रँन्ट, व स्पेशल एरिया परफॉर्मन्स ग्रॅन्टच्या स्वरुपात सन २०११-२०१२ पासून प्राप्त होणारा निधी आयोगाने विहीत केलेल्या अटीची पुर्तता झाल्यानंतरच मिळणार आहे.

अ) निधी वितरणाचे प्रमाण

अ.क्रं.	**पंचायत राज संस्था**	**निधी वाटपाचे प्रमाण**
१	जिल्हा परिषद स्तर	१०%
२	पंचायत समिती स्तर	२०%
३	ग्राम पंचायत स्तर	७०%
	एकुण	**१००%**

ब) निधी वितरणाचे निकष

जिल्हा परिषद/पंचायत समिती/ग्रामपंचायत स्तरासाठी एकत्रित जनरल बेसिक ग्रेन्ट व जनरल परफॉर्मन्स ग्रँन्ट वाटपाचे निकष.

अं.क्रं.	निकष	टक्केवारी
१	जिल्हयाची लोकसंख्या	५०%
२	जिल्हयाचे ग्रामीण क्षेत्रफळ	२०%
३	उच्चतम दरडोई उत्पन्नापासुनची तफावत	१०%
४	जिल्हयाच्या ग्रामीण भागातील अनु.जाती/ जमाती लोकसंख्येचे प्रमाण	१०%
५	वित्त आयोगाचे निधीच्या खर्चाचे प्रमाण	०५%
६	सुधारीत नमुन्यात लेखे ठेवण्याची अंमलबजावणी (प्रियासॉप्ट)	०५%
	एकुण	**१००%**

जिल्हा परिषद स्तरावरुन पंचायत समित्यांसाठी जनरल बेसिक ग्रॅन्ट व जनरल परफॉर्मन्स ग्रॅन्ट वाटपाचे निकष.

अं.क्रं.	निकष	टक्केवारी
१	पंचायत समिती क्षेत्राची लोकसंख्या	४०%
२	पंचायत समितीचे क्षेत्रफळ	२०%
४	पंचायत समितीतील अनु.जाती/ जमाती लोकसंख्येचे प्रमाण	१०%
५	वित्त आयोगाचे निधीच्या खर्चाचे प्रमाण	०५%
६	सुधारीत नमुन्यात लेखे ठेवण्याची अंमलबजावणी (प्रियासॉप्ट)	०५%
७	यशवंत पंचायत राज अभियानाची अंमलबजावणी	०५%
८	पर्यावरण संतुलीत समृध्द ग्राम योजनेत सहभागी ग्रा. पं. टक्केवारी	१५%
	एकुण	**१००%**

जिल्हा परिषद स्तरावरुन ग्राम पंचायतीसाठी जनरल बेसिक ग्रॅन्ट व जनरल परफॉर्मन्स ग्रॅन्ट वाटपाचे निकष.

अं.क्रं.	निकष	टक्केवारी
१	ग्राम पंचायतीची लोकसंख्या	४०%
२	ग्राम पंचायतीतील अनु.जाती/ जमाती लोकसंख्येचे प्रमाण	१०%
३	वित्त आयोगाचे निधीच्या खर्चाचे प्रमाण	१०%
४	पर्यावरण संतुलीत समृध्द ग्राम योजनेची अंमलबजावणी	१५%
५	प्लॅन प्लस सॉप्टवेअरचा वापर	०५%
६	यशवंत पंचायत राज अभियानाची अंमलबजावणी	०५%
७	सुधारीत नमुन्यात लेखे ठेवण्याची अंमलबजावणी (प्रियासॉप्ट)	१०%
८	ग्राम रचना आराखडा मंजूर असलेल्या ग्रामपंचायती (D.P.Plan)	०५%
	एकुण	**१००%**

क) तेराव्या वित्त आयोगाच्या वितरीत निधीमधुन ग्रामपंचायत/पंचायत समिती/जिल्हा परिषदेने करावयाच्या बाबी.

१) ग्रामपंचायत/पंचायत समिती/जिल्हा परिषदेच्या मत्तांची देखभाल व दुरुस्ती.

२) अंतर्गत गटारे व रस्ते गावांना जोडणारे रस्ते व इतर मार्ग इ. बांधकाम व देखभाल दुरुस्ती

३) ग्राम पंचायत कार्यालय व ग्रामसचिवालय बांधकाम, देखभाल दुरुस्ती

४) पंचायत समिती/जिल्हा परिषद स्तरावरुन अनुक्रमे क वर्ग व ब वर्ग दर्जा तिर्थक्षेत्राची देखभाल दुरुस्ती

५) दहन व दफनभुमी देखभाल दुरुस्ती

६) आरोग्य, ग्राम स्वच्छता व घनकचरा व्यवस्थापनाची निगडीत कामे.

७) घनकचरा प्रक्रियेसाठी पर्यावरण संतुलीत तंत्रज्ञान वापरुन शास्त्रीय पध्दतीने कमी खर्चाचे प्रकल्प हाती घेणे.

ड) पंचायत राज संस्थासाठी राज्य स्तरावरुन हाती घ्यावयाच्या सामाईक बाबी.

१) प्रिया सॅाप्टवेअर (PRIA soft)

२) आय.एस.ओ. प्रमाणीकरण

३) बायोमेट्रीक्स

४) नोडल हॅड होल्डींग एजंन्सी

5) e-PRI ची अंमलबजावणी

६) सौरऊर्जा

७) आपत्ती व्यवस्थापन

८) पंचायत राज संस्थाना सोई सुविधा

९) पंचायत राज संस्थामार्फत राबविण्यात येणा-या योजनांचा प्रचार व प्रसार

१०) पंचायत राज संस्थांच्या सर्व स्तरावर महिला शक्ती अभियान राबविण्यासाठी पुरक

तरतूदी.

नियोजन व अंमलबजावणीमध्ये सुःसुत्रता व एकसुत्रीपणा राहणेसाठी निधीचे नियोजन व नियंत्रण राज्य स्तरावरुन करण्यात येते.